

Östgötaspel

Östergötlands spelmansförbund
www.ostgotaspel.se

Styrelsens ordförande:
Christer Samuelsson
ordforande@ostgotaspel.se

Nr 3 2024, årgång 24

Ansvarig utgivare:
Christer Samuelsson
Redaktör: Helen Eriksson
redaktor@ostgotaspel.se

Östgötalägret 2024. Foto: Ida Hellsten

INNEHÅLL

ÖSF NYTT

Styrelse och funktionärer 2
Spelträff Borghamn, inbjudan 2

ORDFÖRANDEHÄLSNING 3
Medevi-rapport. 3

ZORN-utmärkelser 4

NUMRETS LÅT 5
Östra Rydsdagen 5+8

sida

SvalsjöFOLKmusikfestival
rapport+bildgalleri 6-7

Slåtterspel Eklundenängen-rapport. 8

SIKVIKSpolskan, Arne berättar vidare 9-10
CD-recension 10
ANNONSER 11
Norrköpings Folkmusikfestival 11
Linköpings Spelstämma 11
Bauerstämman 11

KALENDARIUM 12
Manusstopp 12

STYRELSE FÖR ÖSTERGÖTLANDS SPELMANSFÖRBUND.

Ordförande: Christer Samuelsson, tel. 070-4471479, [ordforande\(at\)ostgotaspel.se](mailto:ordforande(at)ostgotaspel.se) **Sekreterare:** Knut Eriksson, tel. 0762-700318, [sekreterare\(at\)ostgotaspel.se](mailto:sekreterare(at)ostgotaspel.se)

Kassör: Ingrid Karlsson, tel. 0707-740665, [kassor\(at\)ostgotaspel.se](mailto:kassor(at)ostgotaspel.se)

Ledamöter: Stefan Öberg, [stefan\(at\)ostgotaspel.se](mailto:stefan(at)ostgotaspel.se); Isabell Svärdmalm, [isabell\(at\)ostgotaspel.se](mailto:isabell(at)ostgotaspel.se)

Suppleanter: Annika Vikström, Simon Hedlund, Katja Bergvall ungdomsrepresentant.

ÖVRIGA FUNKTIONÄRER bl.a.:

Spelledare: Isabell Svärdmalm, [spelledare\(at\)ostgotaspel.se](mailto:spelledare(at)ostgotaspel.se)

Medlemsärenden: Ingrid Karlsson (f.d. Ährlin,) tel. 0707-740665, [medlem\(at\)ostgotaspel.se](mailto:medlem(at)ostgotaspel.se)

Arkiv, notbibliotek, försäljning: Hans Norberg, tel. 0703-742584, [arkivarie\(at\)ostgotaspel.se](mailto:arkivarie(at)ostgotaspel.se)

Hemsidesansvarig: Hans Norberg, [webb\(at\)ostgotaspel.se](mailto:webb(at)ostgotaspel.se)

Östgotaspels redaktion: Helen Eriksson, [redaktor\(at\)ostgotaspel.se](mailto:redaktor(at)ostgotaspel.se) tel. 070-5417872

Hans Norberg, tel. 0703-742584

ÖSF NYTT

SPELTRÄFF 12-13 oktober 2024 BORGHAMNS VANDRARHEM

Östergötlands spelmansförbund bjuder in till spelträff
Låttutläring, spelstugor, dans, jam och mat.

Program: lördagen och söndag: Spel i grupp, Föredrag, Låttutläring, Spelstugor, Spel till dans och Nattjam. Lunch, Middag och Fika.

Årets Gästlärare/föredrag

Ditte Andersson Nyckelharpa: Berättar om Viksta Lasse och familjen Sahlström, och håller spelstuga/låtkurs.

Magnus Bäckström Fiol: Berättar om Timas Hans spelmansöde, och håller spelstuga/låtkurs.

Årets fokus: Samspel och låttutläring.

Deltagaravgift:

Medlem i ÖSF betalar du 300 Kr. Alla låtkurser ingår.

Icke medlem : 400 kr. Alla låtkurser ingår.

Vill du inte gå låtkurserna. Medlemmar 100kr. Icke medlem 200kr

Övernattning på vandrarhemmet:

Bokning av rum och mat; info@borghamn.com

Välkommen att anmäla dig till

Stefan Öberg 073-562 63 70 eller stefan@ostgotaspel.se

För mer information besök vår hemsida
www.ostgotaspelman.se

Spelhelgen börjar
lördag 10:00
och avslutas
söndag 13:00

Boka övernattnig
senast 20/9

Ordförandehälsning:

Hej på er alla spelmän! Jag hoppas ni har fått fina stunder under den gångna sommaren med mycket folkmusik. Självt har jag hunnit med en hel del under sommaren såsom stämmoveckan i Dalarna, Korröfestivalen och Svalsjö Folk. De sista veckorna i september åker Klintetten på USA-turné, då ska vi bland annat framföra vår fina musik- och dansföreställning men också hålla dans- och spelkurser.

Du vet väl att Östergötlands spelmansförbund fyller 100 år 2027? Det ska vi naturligtvis fira ordentligt. Styrelsen planerar att ge ut en ny notbok och hoppas få ihop 100 nyskrivna låtar. Vill du dela med dig av låtar som du har komponerat? Hör i så fall av dig till mig på adressen ordforande@ostgotaspel.se. Skicka gärna en not och eventuell inspelning.

För andra året i rad så anordnas Borghamnsträffen den 12-13 oktober. Jag hoppas få se dig där! Vi startar också igång Linköpingsstämman efter ett års uppehåll. Stämman ordnas i samarbete med Östgöta Folk den 23 november på Landerydgården i Linköping. Se separata annonser!

//*Christer Samuelsson*

Svante Schöblom med svärson Jon Odhammar. *Foto: Isabell Svärdmalm.*

SPELTRÄFF I MEDEVI BRUNN 15 JULI
Publiken kunde avnjuta både allspel och småkonserter enligt tidigare bra koncept. Här nedan några bilder från träffen som nu hölls för 2:a året i rad. Christer Odén och Peter Berry höll i trådarna för evenemanget. Vi hoppas på fortsättning nästa sommar! *Fler foton på sista sidan!*

Ma1-gänget i full aktion. *Foto: Isabell Svärdmalm.*

Zornutmärkelser

Årets uppspelningar hölls i Umeå 15-19 juli med riksspelmansstämma och utdelning av utmärkelser i Burträsk 20 juli.

Torgny Lundberg, Linköping och Axel Samuelsson, Mjölby tilldelades silvermärket och kan nu titulera sig riksspelmän. Båda spelade upp med östgötalåtar. Dessutom fick Elias Samuelsson, Mjölby diplom efter brons och Oskar Jansson, Linköping fick diplom. Östergötlands Spelmansförbund niger och bockar och säger **STORT GRATTIS!**

Torgny blev intervjuad av Andreas Svensson, Zornmärkesnämndens ordförande. Torgny framhöll särskilt sina folkmusikaliska förebilder Pelle Björnlert och lärarna från kulturskolan-Lisa Hellsten Reuber och Christer Samuelsson, där de två sistnämnda är de som hjälpt honom att forma det

Riksspelman Torgny Lundberg: "För personligt och dansat spel av östgötalåtar".
Foto: Frida Söderström.

Riksspelmän x2: Torgny och Axel. På Axels diplom: "För uttrycksfullt och dansant spel av östgötalåtar". Foto: Elias Samuelsson.

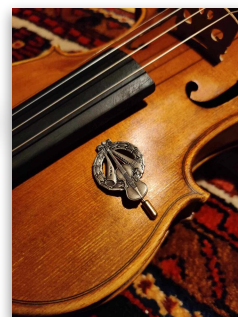
traditionella spelet. Torgny spelade upp med två olika polskor och en schottis. Axel valde också två polskor och en schottis i sitt framförande.

Oskar Jansson: "För lyhört spel av östgötalåtar". Foto: Jenny Magnusson.

Elias Samuelsson: "För skickligt spel av östgötalåtar". Foto: av+redigerat av Helen Eriksson.

Axels fiol och silvermärke!
Foto: Axel Samuelsson.

Numrets låt

Hej!

Sommaren har erbjudit flera trevliga spelträffar/stämmor att delta i och jag själv har varit till Medevi i juli, Brevfens Bruk i augusti och nu senast, också i augusti på Östra Ryds-dagen, där ÖSF medverkade med låtkurs, ledd av riksspelman Magnus Larsson, samt allspel och buskspel.

Eva Nordh-Furenhed, tillika enradig durspelare, är en av eldsjälarna i Östra Ryds Hembygds-förening som tillsammans med hela samhället arrangerar dagen.

Jag har nu bett Eva att välja Numrets Låt, och också berätta mer om Östra Ryd, i synnerhet om byn Kåknö, söder om samhället, där några melodier är upptecknade ifrån.

Vill du läsa/veta mer rekommenderas Anders Thörnquist's bok "Musiktraditioner i Östergötlands skogsbygder" (finns i ÖSF:s "butik").

Spelledare Isabell Svärdmalm

Kåknö-polkan (hambopolkett)
efter Birger Edström, Gistad *Kåknö Östra Ryd*

Spelades av Knut Pern-Larsa

87

Den 10 augusti var Östra Ryds egen dag. Magnus Larsson ledde kurs med låtar ur Anders Larssons notbok. Efter musikuppträdande av en ungdomsgrupp följde allspel med lokal prägel under Isabells utmärkta presentationer. En låt ur Anders Larssons notbok stärkte Östra Rydskänslan hos åhörarna. Konserten i kyrkan med Hazelius & Hedin var välbesökt och uppskattad och de spelade också två Anders Larsson-låtar. Numrets låt, Kåknöpolkan, som är en hambopolkett, lärde jag mig i början på 80-talet. Det var Anders Thörnqvist som gjorde uppteckningar och letade upp spelmän häromkring.

Det var Birger Edström, Gistad, som spelade den för honom och den är komponerad av Pontus Larsson ((1862-1949) i Kåknö. Han var sågare vid Holmens såg i Kåknö.

Det finns ett talesätt här att Östra Ryd består av 3 sorters människor: "manfolk, kvinnfolk och Kåknöbor". "Kåknö är en lustiger by, den ligger långt in i skogen", så börjar en text till Kåknöpolkan. Byn ligger avsidet vid sjön Lången. Förr var det 6 gårdar och ett 60-tal personer bodde där. Det var många spelmän och många som hette Karl, så det var festligheter på namnsdagen. Nu bor det 8 i byn. *Fortsättning på sid 8.*

SVALSJÖ FOLKMUSIKFESTIVAL 2024

Mycket folk! Många spelmän! Och med undantag för en storm som fick ett festivaltält av den större storleken att blåsa iväg så inramades festivalen av vackert väder. I år var det 4:e gången som festivalen gick av stapeln. Bland artisterna fanns Quilty, Gässbiköllor, Emilia Amper Trio, Näsborn/Dubé, Telurium och Hazelius/Hedin för att nämna några. Konserterna var välbesökta och programmet var omtänksamt lagt så att publiken ej behövde gå till nästa programpunkt i förväg. Det var konserter i Logen, Lagårn och på Utescenen. Man kunde gå på danskurs i slängpolska och rörospols såväl som att bättra på grunderna i polskesteg. De stora dragplåstren hade flera uppdrag som glädde den stora skaran av spelmän som var där. I Sjöstugan och i Lagårn var det spelkurser alternativt spelstuga och där var det fullt hus. Uppe på Skullen spelades det upp till dans. För den hungrige fanns gofika i Kaféet och grannar till arrangörerna stod

redo med hamburgergrill modell större. Det hade bakats bullar och matbröd i förväg. Några av redaktörens höjdpunkter blev kulningen med Trio Rop nere vid Svalsjön på fredagskvällen, alldeles när mörkret kom. Eldkorgar lyste upp och skapade en trolsk stämning. Quilrys konsert inne på Logen var en annan fantastisk upplevelse. Musik och sång av hög klass. Du som var där hade säkert dina egna favoriter!

Den grupp jag själv har glädjen att vara med i, Klintetten, passade på med skivsläpp samt spelade till dans.

Boka redan nu in nästa sommars höjdarfestival – 22-23 augusti 2025. Ett stort TACK till arrangörerna, Per och Anna Helldorf, Stefan Öberg och Kerstin Ingels Öberg, Örjan Öberg och Evy Öberg.

Jonathan Borgsjö och Simon Hedlund med kursdeltagare spelar konsert.

Quilty.

Spelkurs med Ida Täpp.

Glada miner i fiket! Isabell, Stefan, Stig, Malin och Ebba.

Alla foton s. 6+7: Helen Eriksson förutom särskild namngiven.

I väntan på sittplatser!

SVALSJÖ FOLKMUSIKFESTIVAL 2024

Dans på Skullen.

Träskofiolspel med Helen Eriksson och Isabell Svärdmalm. Foto: Kristina Samuelsson.

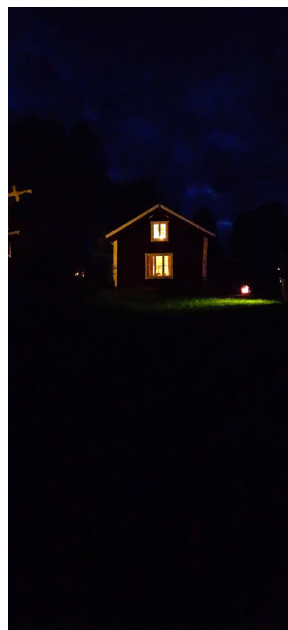
Allspel-rep och allspel till dans x3 uppifrån och ner.

Svalsjön.

John, Axel och Elias Samuelsson laddar inför konsert.

Utsikt nerifrån sjön.

Forts Östra Rydsdagen

Allspel Östra Rydsdagen. Foto: Magnus Larsson.

högsta punkten, Pukgöl, en tid för att klara sig från syndafloden. Efter tre veckor hade inget hänt och de kom ner igen. De kallades ifraemiter. Mer historik: Vid en spelmanstävling 1940 i Östra Ryds prästgård spelade herrarna Josef Lindeskog och Ivar Hultqvist ett extranummer, en vals komponerad av tidigare nämnd Pontus Larsson. I tävlingsdelen "Egna kompositioner" som publiken fick avgöra, blev segrarna I Hultqvist och G Boström.

Eva Nordh Furenhed

Slåtterspel i Eklundenängen

Mitt i sommaren den 21 juli, under en av de allra somrigaste dagarna bjöds det till konsert med slåttertema följt av allspel och samspel. Platsen, en återskapad slåtteräng invid ekoby Eklunden, sydväst om Linköping, gav den bästa inramning. Med en nyrest hässja efter gårdagens slåtter och med råmande kor och en tillfällig fågelsjö i bakgrunden kändes sångerna och berättelserna kring lärkor och liemän, markens blomster och gamla sedvänjor riktigt levande. Denna stämning höll i sig under det gemensamma spelandet. Många uttryckte sig begeistrat över hur härligt det kändes. Allt som

allt deltog 25 personer. Jag hoppas jag kan få till något liknande även kommande år.

Text och foto: Knut Eriksson, spelman, ängsskötare och lieman.

Fortsättning på Arne Blombergs berättelse om Sikvikspolskan:

Och så här löd de sista raderna i förra numret:
"Min uppgift var att lära mig låten utantill – jag var ju notbunden – och sedan skulle vi spela den tills Herbert var nöjd....."

Sagt och gjort!

Men notbilden var för svår för mig, jag kunde inte få någon fason på den.

Räddningen blev en liten tongenerator, som den blivande civilingenjören just hade knåpat ihop av en transistor och några andra komponenter. Familjens nyinköpta bandspelare spelade in metervis med toner och med linjal, sax och tejp sattes polskan samman.

Besvikelsen blev stor när låten spelades upp, det var klen musik, men med bandets hjälp klarade jag läxan och efter många, många genomspelningar med Herbert började Jernbergstrions signaturmelodi Sikvikspolskan även bli min låt.

Insikten om notbildens begränsningar har följt mig genom livet. *Noter är bra, bara man inte spelar efter dom!*

Betrakta noterna som en råvara som måste bearbetas för att förvandlas till musik.

Härma spelmän du gillar – live eller inspelningar – och bygg upp din egen musikalitet och tolkningsförmåga.

Studera gärna noggranna uppteckningar, de har mycket att lära ut. Fundera över konstigheter i notbilden. Kanske felskrivet, sånt händer, eller en finess som är värd att prova.

Variation är bra. Båda vändorna i en repris behöver inte vara lika. Upptecknaren har valt en av flera varianter när han noterade låten.

Pröva att sjunga eller gnola melodin för att finna fraseringar och betoningar.

Nästan alla låtar är fri musik, du får göra vad du vill!

Foto: Privat.

Hur blev det då med Herberts löfte? Blev det något festande?

Nej, det blev inget svirande i Stockholm, vi nöjde oss med fortsatt spel, men träffarna blev allt mer sporadiska i slutet av femtiotalet - studenten, rekryten, KTH och sedan yrkeslivet tog över.

Arne i aktion på ÖSF:s höstträff 2023. Foto: Helen Eriksson.

Jag är både stolt och glad att ha fått bli en länk i den långa traditionskedjan och har nu egna elever som fångas av de säregna melodierna. *Traditionen lever!*

Fortsättning Sikvikspolskan:

Anton och Herbert hade flera elever. Före Arne hade Herbert Sivert Hellberg och Bernt Carseberg som elever. Anton Jernberg hade tre betydande elever; sonen Per Gustav, Jeanette Evansson och Sven Ahlbäck (professor KMH). Sven gav 1986 ut praktverket Jernberglåtar som djupdyker i traditionen.

Sikvikspolskan efter Gustaf Jernberg, som hade låten efter sin farfar, kolaren Anders Gustaf Jernberg (1829-1897). Ur Stockholms Spelmansgilles lösblad.

//Redaktören hänvisar till Arne Blomberg för mer info. Arne har fina inspelningar av Sikvikspolskan, dels med Gustaf Jernberg, men också med sig själv tillsammans med grannen Maria Nogenmyr framförande Herberts andrastämma.

RECENSION

”Jubelklang”- Ny dubbel CD med Klintetten!

Klintetten har spelat tillsammans sedan 1993, både konserter men framför allt till dans. Det blir både polskor och gammaldans. Spelmännen är fast förankrade i folkmusiken och dansen vilket återspeglas i låtarna. Företrädesvis spelas östgötsk folkmusik, men även polskor och gammaldans från Dalarna, Jämtland, Värmland, Skåne, Småland och Uppland, samt låtar komponerade av gruppens medlemmar. Klintetten spelar också i mindre grupperingar. Instrumentering är fioler, dragspel, nyckelharpa, cittra och bas. Klintetten har gjort en CD som visar på gruppens bredd, skicklighet och spel av dansant folklig musik. Cd:n är mycket välgjord och kan rekommenderas!

Magnus Lundberg

ANNONSER

Mer info i kalendariet!

LINKÖPINGS SPEL- STÄMMA

23 november 2024

Klockan 12-23.
Landerydgården, Bokhagsvägen 10 i
Linköping

Gäster: Pers Alexander Olsson och
Olof Kennemark
Konsert - Låtkurs - Spel till dans

Vi uppmärksammar:
Axel Samuelsson - Riksspelman 2024
Elias Samuelsson - Diplom efter brons
2024

Mer på programmet:
Allspel - Spelstugor - Buskspel
Danskurs med Linnea Lenz (anmälan)
Spelmän till danskursen: Bröderna
Samuelsson

Arrangörer: Östgötlands Spelmansför-
bund
och ÖstgötaFOLK

Anmälan: Christer Samuelsson
ordforande@ostgotaspel.se

Mer info: ostgotaspel.se

Bauerstämman 2024

- med tonvikt på buskspel

BauerGården, Bunn, strax söder Gränna, Småland

Program

Freddagen 15 november

19.00 Förstämman börjar. Buffé serveras

Lördagen 16 november

11.00-13.00 Lunch finns att köpa.

13.00-15.00 Spelstuga och låtutläring med riksspelman Anders Svensson.
Anmäl dig på www.bilda.nu och sök på Anders Svensson
- eller ring 036-34 21 02 Bilda. Avgift 250,-

18.00 Aftongudstjänst i folkton. Konsert med Anders Svensson

19.00 Buffé

Buskspel så länge vi orkar!
Alla akustiska instrument är välkomna!

Bo och ät på pub & restaurang, till bra priser. Ställplats för husbil.

Bokning av rum (endast hela helgen) från 1 oktober -
ring BauerGården på 036 - 540 06 eller besök bauergarten.se

För mer info

Janne Wessman 070-471 86 18

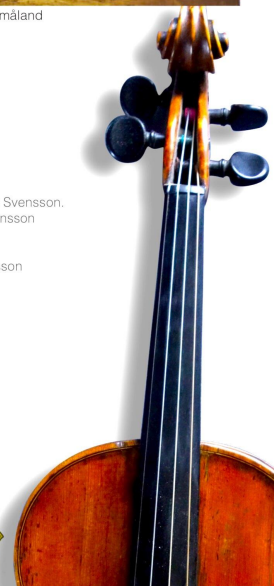

BauerGården
GÄSTGIVERI & KONFERENS

Bilda

Arrangörer: Holavaredens Spelmän, BauerGården, Studieförbundet Bilda Sydöst,
Vätterbygdens Folkmusikförening, Smålands Spelmansförbund

Kalendarium Östergötland ÖSF

24-10-12-13
Spelträff på Borghamns
Vandrarhem
Se annons s. 2

24-11-23
Linköpings Spelstämma
Se annons s. 11

ÖstgötaFOLK

24-10-18-19
Norrköpings
Folkmusikfestival
För 21:a gången i rad blir det
folkmusik i form av spel, dans,
sång och glädje! Såklart även
Studentspelmannslags-VM!
Mer info:
www.norrkopingsfolkmusikfestival.se

Småland
24-11-15-16
Bauerstämman
Se annons s. 9

*Titta även in på ÖSF:s
evenemangside som
uppdateras fortlöpande!*
www.ostgotaspelman.se/event

Grötlunk fick avsluta Spelträffen i Medevi. Eric Hammarström med tofslärkorna Isabell Svärdmalm och Katarina Hammarström. *Foto: medevi-personal.*

Bröderna Samuelsson efter avslutad fin konsert på SvalsjöFOLK-musikfestival 2024. *Foto: Helen Eriksson. Du kan lyssna på konserten via: https://www.youtube.com/watch?v=sw_YZrEF0Gk och <https://www.ostgotaspelman.se/ostgotaspel-extrainfo/>*

Manusstopp...

... för bidrag till nästa nummer: 24-11-10.